

Juristforbundet viser til den planlagte behandlingen av Interpellasjon nr. 49 (2022-2023) fra stortingsrepresentanten Ingunn Foss(H) til justis- og beredskapsministeren hvor interpellanten spør om statsråden kan svare på hvordan en reversering av domstolsreformen skal skje uten at resultatene fra reformen forringes.

Juristforbundet representerer over 22000 jurister. Dette inkluderer dommerne og påtalejuristene, samt forsvarere og bistandsadvokater og andre advokater. Disse har det til felles at de i all hovedsak deler interpellantens beskrivelse av erfaringene med reformen er at saksbehandlingstiden går (noe) ned, saksavviklingen er blitt (noe) mer fleksibel, og at ressursene (noe) brukes mer effektivt.

Den norske dommerforeningen, som er en egen seksjon i Juristforbundet, påpekte i sitt høringsvar datert 26.04.2022 at *«Dommerforeningens syn er i korte trekk at domstolstrukturen fra før reformen 2021 ikke bør gjeninnføres. Reformens overordnede formål er å styrke rettssikkerheten gjennom en mer effektiv og faglig sterk rettspleie. Behovet for reformen står ved lag, og Dommerforeningen fraråder full reversering. Det kan likevel være behov for justeringer i domstolstrukturen noen steder som kan gi en bedre løsning enn den Stortinget vedtok i desember 2020»*. Også blant dommerne var det på dette tidspunktet ulike oppfatninger om gjeninnføring av domstrukturen før 2021-reformen. Men 90 prosent av svarene som dommerforeningen fikk i en egen medlemsundersøkelse mente at det da var behov for endring av domstolstrukturen slik den var før reformen. Enigheten var også på tvers av instanser, lagdømmer og størrelsen på rettsstedet.

Juristforbundet viser til at reformen nå ser ut til å ha fått satt seg og at eksempelvis flertallet av dagens dommere ved Vestre Innlandet tingrett i en ny høringsuttalelse ønsker at dagens struktur skal bestå, etter at den samme tingretten hadde ment det motsatte i sitt opprinnelige høringsvar 01.04.2022. Det er verdt å merke seg at disse dommerne nå påpeker at de mindre rettsstedene har blitt mer attraktive uti fra et kompetansesynspunkt.

Juristforbundet minner om at Domstolsreformen i sin tid ble iverksatt etter en svært kritisk rapport fra Riksrevisjonen som påpekte at den daværende domstolstrukturen medførte dårlig rettssikkerhet for innbyggerne, manglende effektivitet, problemer knyttet til habilitet og store problemer med å rekruttere til ledige stillinger ved de mindre tingrettene og jordskifterettene.

Domstolsadministrasjonen har vært klar på at reformen har gitt sterkere fagmiljøer og sikret bedre ressursutnyttelse. Flere dommere under én domstolsleder har gitt bedre mulighet til å fordele saker internt i domstolen, noe som har ført til mer effektiv og fleksibel saksbehandling, og til at saksbehandlingstiden går ned.

Domstolsreformen ble gjennomført for å styrke folks rettssikkerhet. Rettssikkerhet er ikke kun et luftig juristbegrep. Det handler derimot om at folk som har rett skal kunne få rett innen rimelig tid, at ofre for kriminalitet skal kunne oppleve at overgriper får en adekvat reaksjon raskt, at man skal kunne få avklart sin rettsstilling med færre søvnløse netter i påvente at sak berammes for retten og at tilliten til den liberale og demokratiske rettsstaten ikke forvitrer. Slik vi ser skje i stadig flere land.

Nærhet til domstolen synes for noen å primært bety nærhet i kjøretid fra rettsstedet. Juristforbundet er ikke enige i denne definisjonen, da den vil bli for snever alene, som påpekt i denne kronikken: <https://juristen.no/debatt/2022/12/domstoler-naer-folket> Hva som er faktisk nærhet til domstolen

bør også etter vårt syn prege denne debatten om en eventuell reversering av en tilsynelatende vellykket reform.

Dette dannet også bakteppet for Juristforbundets og andre sentrale aktører på justisfeltet avga sine høringsinnspill da justiskomiteen behandlet statsbudsjettet for 2023. Da påpekte forbundet at flere avdekkede justisskandaler tydeliggjorde behovet for en større vilje til faktisk å prioritere og erkjenne at det er noe som er viktigere enn andre ting i vårt samfunn. Domstoler med tilstrekkelige ressurser og kapasitet til å behandle både sivile saker og straffesaker raskt og innenfor politisk gitte frister er forutsetningen for folks rettssikkerhet, ikke minst for de mest sårbare. Juristforbundet viser her til at spesielt barns rettssikkerhet risikerer å bli skadelidende ved en reversering.

Domstolene har over mange år har vært i en utfordrende budsjettsituasjon. Domstolenes budsjett for 2023 er svært stramt. Dette gir inntrykk av rettssikkerhet på sparebluss. Domstolkommisjonen har pekt på en rekke utfordringer for tingrettene. Sakene som kommer til domstolene blir stadig mer tidkrevende og komplekse. Det er blant annet behov for bedre utnyttelse av ressursene, og arbeidet med å bygge sterkere fagmiljøer og integrere kompetanseutvikling må styrkes. Å reversere domstolsreformen tilbake til situasjonen før 2021 innebærer *ytterligere* mindre, ikke mer rettssikkerhet. Å legge til rette unødig ressursbruk gjennom eksempelvis nedetider for fagsystemet Lovisa og en rekke øvrige IT-systemer vil virke negativt for Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene negativt. Og derigjennom innbyggerne. De aller fleste/samtliche domstoler, advokatforeningen og de fleste fagmiljøer uttaler at reformen har vært vellykket. Og de får støtte av brukerne av domstolene.

Interpellantens spørsmål til statsråden er på denne bakgrunn godt; Hvordan skal en reversering av domstolsreformen kunne skje uten at resultatene fra reformen forringes? Juristforbundet avventer derfor med spenning svaret og Stortingets debatt slik at reverseringsspørsmålet kommer inn i et spor hvor det handler om kunnskap og kompetanse til beste for innbyggerne og aktørene i rettssystemet som skal bidra til økt, ikke mindre rettssikkerhet.

Sverre Bromander

President Juristforbundet

